

emcdda.europa.eu

SAMENVATTING – SELECTED ISSUE Problematisch gebruik van amfetamine en methamfetamine in Europa

Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving

Jaarverslag 2010: Stand van de drugsproblematiek in Europa

Embargo: 10.00 uur WET — 10.11.2010

Inleiding

In dit selected issue wordt gekeken naar het huidige amfetamine- of methamfetaminegebruik, met name in die Europese landen waar dit een belangrijk onderdeel van de drugsproblematiek is. De actuele situatie wordt bekeken binnen de historische ontwikkeling van het gebruik van amfetaminen ⁽¹⁾ vanaf de jaren dertig van de vorige eeuw, toen deze stoffen werden geïntroduceerd als geneesmiddelen. De geschiedenis van het amfetaminegebruik is een samenspel van enerzijds wereldwijde ontwikkelingen, zoals de verspreiding van recreatief drugsgebruik in de jaren zestig en de opkomst van heroïne in de Europese drugsscene in de jaren zeventig, en anderzijds lokale gebeurtenissen, zoals de opkomst van kleinschalige productie van pervitine (methamfetamine) in het toenmalige Tsjechoslowakije. Het gevolg is dat het problematisch gebruik van amfetaminen in Europa tegenwoordig sterk nationale kenmerken heeft, misschien wel in sterkere mate dan bij de meer voorkomende illegale drugs het geval is.

Amfetamine en methamfetamine

- Amfetamine en methamfetamine zijn twee nauw verwante synthetische stoffen die het centrale zenuwstelsel stimuleren. Ze kunnen worden geslikt, gesnoven of gespoten en methamfetamine kan, met name in zijn kristalvorm, worden gerookt.
- Beide stoffen kunnen qua werking en uiterlijk zozeer op elkaar lijken, dat de gebruiker ze vaak niet uit elkaar kan houden.
- Tot de gewenste effecten van deze stoffen, behoren hun stemmingverhogende werking; een gevoel van welbevinden; verhoogde energie, wakkerheid, concentratie, alertheid, motorische en spraakactiviteit; betere prestaties bij lichamelijke en mentale taken; minder vermoeidheid; en minder sociale of seksuele remmingen.
- De schadelijke effecten zijn onder andere: psychose, cardiovasculaire of cerebrovasculaire problemen, verslaving, psychologische en psychiatrische problemen, infectieziekten – wanneer de drug wordt geïnjecteerd – en overlijden.

Productie en beschikbaarheid van de drugs

- De mondiale amfetamineproductie is geconcentreerd in Europa, waar zich 80 % van alle in 2008 in beslag genomen amfetaminelaboratoria bevond. In Europa lijkt de amfetamineproductie vooral plaats te vinden in **Nederland**, **Polen** en **België**, en in mindere mate in **Estland**, **Litouwen** en **Duitsland**.

⁽¹⁾ Amfetamine en methamfetamine worden gezamenlijk aangeduid als amfetaminen.

- De illegale aanvoer van methamfetamine in Europa varieert van lokale, kleinschalige 'keukenlaboratoria' tot – vanuit mondiaal perspectief gezien – beperkte internationale smokkel, en is geconcentreerd in twee regio's: Midden-Europa (in het bijzonder **Tsjechië**) en het Oostzeegebied.
- In veel delen van de wereld wordt het roken van methamfetamine in kristalvorm en 'meth' steeds gangbaarder, terwijl methamfetamine in Europa bijna uitsluitend verkrijgbaar is in poedervorm en dus qua uiterlijk en effect vrijwel niet te onderscheiden is van amfetamine.
- Uit recente gegevens uit Noord-Europese landen blijkt dat amfetamine in bepaalde Scandinavische en Baltische landen wel eens meer en meer van de markt verdrongen zou kunnen worden door methamfetamine.

Amfetaminegebruik onder de algemene bevolking

- Uit enquêtes onder de algemene bevolking en onder scholieren blijkt dat de prevalentie van amfetaminegebruik in de meeste Europese landen relatief laag is. In ten minste vijf landen heeft echter naar schatting meer dan 2 % van de jongeren (15–34 jaar) de drug in het afgelopen jaar gebruikt: **Tsjechië** (3,2 %), **Denemarken** (3,1 %), **Estland** (2,5 %), het **Verenigd Koninkrijk** (Engeland en Wales) (2,3 %) en **Bulgarije** (2,1 %).
- Veel van het minder problematische amfetaminegebruik vindt plaats in recreatieve settings, vooral bij dance-evenementen, waar het gebruik van de drug tamelijk nauw lijkt samen te hangen met bepaalde muzikale genres.
- Het "ooit"-gebruik van amfetaminen onder jongeren in dergelijke settings varieert aanzienlijk: in sommige studies in **Tsjechië**, **Hongarije**, **Slowakije** en het **Verenigd Koninkrijk** werden niveaus uiteenlopend van 30 tot 70 % gemeld.
- Er zijn signalen dat amfetaminen op de langere duur, in sommige landen althans, terrein hebben moeten prijsgeven in het uitgaansleven aan cocaïne of ecstasy, of nieuwe middelen zoals mefedron.

Regionale analyse van problematisch gebruik van amfetamine en methamfetamine

- In West- en Zuid-Europese landen is problematisch amfetaminegebruik zeldzaam. Wel kan het een significant niveau bereiken in sommige landen en in specifieke populaties probleemgebruikers.
- In veel Noord-, Oost- en Midden-Europese landen vormen (vaak injecterende) amfetaminegebruikers een fors deel van de totale populatie probleemgebruikers.
- In dit uitgestrekte geografische gebied worden verscheidene onmiskenbare deelpatronen zichtbaar. De duidelijkste daarvan zijn het aanhoudende amfetamineprobleem in **Zweden** en **Finland** en het al lang bestaande methamfetamineprobleem in **Tsjechië**, dat ook van invloed is op **Slowakije**.
- De naar schatting 16 296 (12 000–22 000) problematische amfetaminegebruikers in **Finland** (in 2005) vormen ongeveer drie kwart van de totale populatie probleemgebruikers. Recente schattingen van het aantal problematische gebruikers van methamfetamine zijn beschikbaar voor **Tsjechië** (21 200 [20 700–21 800] in 2008) en **Slowakije** (8 083 [5 783–15 742] in 2007). Voor deze drie landen is, volgens de puntschattingen, het aantal problematische amfetaminegebruikers per 1 000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar respectievelijk 4,7 (**Finland**), 2,9 (**Tsjechië**) en 2,1 (**Slowakije**).
- Probleemgebruik doet zich ook voor in andere landen in Noord-Europa, zoals **Estland**, **Litouwen**, **Letland** en **Noorwegen**, waar amfetaminen vaak worden geïnjecteerd, en **Denemarken**, waar de drug volgens de rapporten voornamelijk gesnoven wordt.

Aanpak van problematisch amfetaminegebruik

- Ontwenningverschijnselen na het stoppen met amfetaminen worden niet als levensbedreigend beschouwd en een geslaagde detoxificatie is mogelijk.
- De behandelingsmogelijkheden die amfetaminegebruikers overal in Europa ter beschikking staan, vormen vaak een weerspiegeling van de wijze waarop het problematisch amfetaminegebruik zich in een bepaald land in de loop der tijd heeft ontwikkeld en van de patronen waarin het zich voordoet.
- In West- en Zuid-Europese landen is de hulpverlening gespecialiseerd in het behandelen van hoofdzakelijk opiatengebruikers, vooral door middel van substitutiebehandelingen voor opiatengebruik.
- In Noord- en Midden-Europese landen die van oudsher ervaring hebben met de behandeling van amfetaminegebruik, zijn bepaalde hulpverleningsprogramma's speciaal afgestemd op de behoeften van amfetaminegebruikers.
- In sommige andere landen in Midden- en Oost-Europa is problematisch gebruik van amfetaminen een recenter verschijnsel. Een gevolg is dat deze landen in de eerste plaats hulpverlening hebben ontwikkeld voor problematische opiatengebruikers en nu op problemen en tekortkomingen lijken te stuiten bij de behandeling van amfetaminegebruikers.